

Hundar är som människor – fast ändå inte...

”Det är lätt att bli förvirrad av alla ord och uttryck som förekommer i hundvärlden. Långt viktigare än att kunna flest termer är dock att förstå vad hunden gör och varför!”

(citat från Jan Gyllenstens bok: Din hunds beteende i vardag och träning)

Under tre lördagar hade medlemmar i SRRS förmånen att lyssna till Jan Gyllenstens kunniga och humoristiska föreläsning om ”Våra hundars mentalitet i vardagsliv och avelsarbete”.

Jan började med en livfull och handgriplig illustration av hur människor och hundar hälsar och fortsatte sedan att berätta om **hundars sociala egenskaper**, det som brukar kallas ”tillgänglighet”, d.v.s. hur hundar umgås med främmande personer.

På vilket sätt tar hunden kontakt? Överdrivet och intensivt hälsande kan bero på att hunden är socialt trygg och bara har positiva erfarenheter av människor. Men det kan också vara ett uttryck för rädsla och osäkerhet, hunden använder aggressionsdämpande signaler för att försäkra sig om ett vänligt bemötande.

Motsatsen till dessa hundar är de hundar som är ointresserade av nya och främmande personer. De kallas ofta ”reserverade”. En hund kan vara reserverad av flera orsaker.

En trygg hund är sig själv nog och har inget stort socialt behov. Den väljer själv när den vill umgås. Den är **socialt självsäker**.

En reserverad hund som är **socialt osäker** kan t.ex. dra sig undan, ”leva i dofternas värld” (börja med avledande nosningsmanövrer för att slippa umgås), gömma sig bakom husses eller mattes ben, stoppa svansen mellan benen och flacka med blicken.

Om socialt otrygga hundar används i avel startar man en negativ lavin, sa Jan, eftersom sociala rädslor har mycket stor arvbarhet.

Aggressivitet är ett avståndsökande beteende som är helt naturligt för hunden när något känns obekvämt. Hunden säger: ”Gå härifrån!”

En bra aggression kan jämföras med stereons volymknapp:

läge 1: varningsmorr

läge 2: lite mer morr o.s.v.

Men hunden ska kunna dra ner på aggressionsvolymen när hotet är avvärvat.

Aggressionen består av två delar: skärpa och försvarslust.

Skärpan är ett känslomässigt tillstånd som talar om hur arg hunden är.

Försvarslusten beskriver vad hunden gör. Hunden använder sig av avståndsreglering. Den kanske skickar budskapet ”Flytta på dig – jag tänker inte göra det!” i form av en kraftfull attack, andra

hundar försöker skrämmas (pendlar lite fram och tillbaka), medan andra hundar kan välja att dra sig bakåt och har då ingen större grad av försvarslust. är vad hunden gör.

Om man tar bort hundens möjligheter till reträtt eller flykt och skapar trängda lägen, har hunden bara attack eller underkastelse kvar att välja på – vilket vet man inte förrän efteråt!

Jan tog exemplet med aggressiv hund i parkerad bil. Många stolta hundägare tror ofta att deras hund vaktar bilen, men sannolikheten är minst lika stor att det inte är bilen den vaktar utan sig själv. Detta då hunden befinner sig i ett trängt läge utan flyktmöjligheter.

En socialt osäker och otrygg hund i kombination med aggression får många varningslampor att blinka!

Kamplust är viljan att engagera sig, att jobba med kropp, käkar och muskler, att jobba när det tar emot.

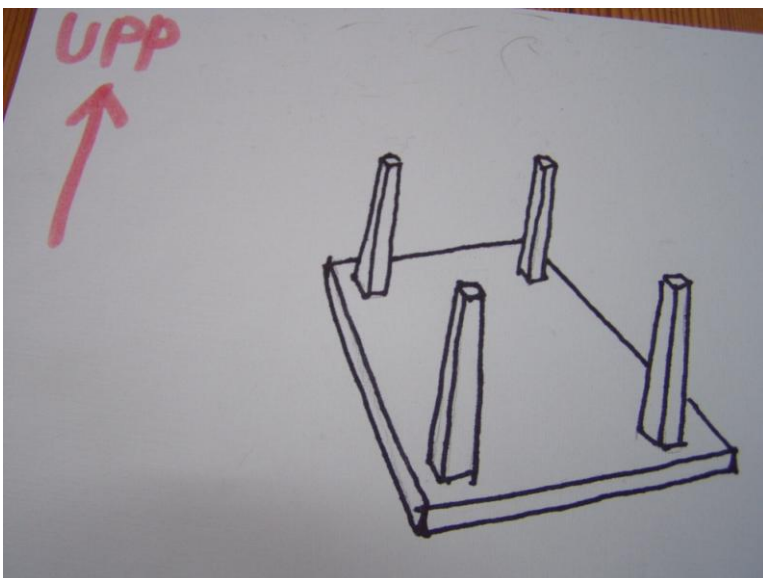
Kampen kan ses som den allvarligare varianten av leken. Det är aldrig fel att leka mycket med sin hund, men det är viktigt att lära hunden var gränserna går!

Rörelse är stimuli för lek-och kamplust: jaga, förfölja, gripa, tillkämpa sig ett byte. Det behövs kamplust för att exempelvis orka följa ett långt spår!

Kamplusten är hundens motor och Jan spetsade till det med att fråga: ”Vill ni ha en lådbil eller en Formel.1?”

Från motorn gick Jan över till hundens ratt: **nervsystemet**.

Här använde sig Jan av liknelsen med ett upp-och nedvänt bord med fyra ben.

Bordsskivan på det upp-och nedvända bordet blir nu bottenplattan i nervsystemet och representerar hur trygg hunden är i grunden, att den är ett säkert väsen. Den tappar inte fattningen vad som än händer, den gör rätt, handlar rätt.

För att avgöra hur stabil bottenplattan är kan man ”ta tag i de fyra benen och känna hur stabilt de verkar sitta fast i bottenplattan”. Känns något eller några ben gungiga indikerar detta att

bottenplattan nog inte är helt stabil...

Bordsben 1: **koncentration**: att kunna koncentrera sig på det adekvata vid yttre press som ökar den inre anspänningen. Om hunden börjar syssla med annat, tappar fokus eller gör överslagshandlingar är nog benet inte helt stabilt.

Bordsben 2: **lugn i passivitet**, förmågan att ta det lugnt när inget händer. Om hunden piper, gnäller, biter sönder saker, vandrar runt och är rastlös så kan man fundera på om det benet är helt stabilt.

Bordsben 3: **rätt reaktion på retning**, hundens tolkningsförmåga, att hunden använder ”rätt verktyg” och agerar rätt i förhållande till det som sker.

Bordsben 4: **avreaktion och återhämtning**. Hunden tillgodogör sig information, slappnar av och avreagerar. Man kan bildligt nästan se hur hunden ”pustar ut”. En hund med bra nerver avreagerar snabbt, medan en osäker hund kan behöva lång tid på sig. Om hunden inte avreagerar tar den ofta med sig minnesbilder från händelsen.

Det är mycket viktigare att kunna avreagera på ett bra sätt än att vara modig. Man kan vara rädd, men klok och stabil nog att fatta rätt beslut!

Nervkonstitutionen är det svåraste och viktigaste i avelsarbetet eftersom den är kärnan i alla mentala egenskaper.

Istället för att prata om ”veka” och ”hårda” hundar – begrepp som lätt missförstås och feltolkas – används numera allmänt ordet **minnesbilder** - hundens benägenhet att bevara minnesbilder antingen med nyfikenhet och intresse eller med obehag. Har hunden motor har den ofta lättare att komma över obehag.

Jan tog exemplet med hunden Ludde och köttbullarna: Jan steker köttbullar varje onsdag och en hoppfull Ludde sitter och tittar på. Jan tappar stekpannan i huvudet på Ludde. Ludde flyr. Vad gör Ludde nästa onsdag? Antingen går han aldrig mer ut i köket, särskilt inte på onsdagar när Jan steker köttbullar eller också har han skakat av sig obehaget och sitter i köket lika hoppfull som vanligt!

Sedan kom Jan in på begreppen **nyfikenhet och dådkraft**, att hantera rädsla, ta sig ur rädsla och orka stå emot rädsla. Hunden behöver inte vara vardagshjälte, tyckte Jan, men i avel bör man vara försiktigare med hundar som har låga värden vad gäller nyfikenhet, eftersom detta indikerar att hunden hamnat i en rädsla som den har svårt att ta sig ur – och rädslor har vetenskapligt bevisat hög arvbarhet.

Enligt Jan har alla **mentala prov** svaga punkter och man ska därför se på dem som en pusselbit av många. Men det är en viktig pusselbit. Titta framför allt på helheten, inte för mycket på enstaka enskilda moment.

Ta också vara på de pusselbitar man får i vardagen! Lägg pusslet hela tiden. Om kartan (MH-testet t.ex.) inte stämmer överens med verkligheten så är det verkligheten som gäller.

Ett mentalprov är ingen examen, det är en frågesport mot hunden. ”När detta händer – vad gör du då?”

För att få en nyckel till det genetiska arvet bör man testa hela valpkullar och det finns fördelar med att göra detta tidigt, innan alltför mycket dressyr och livserfarenheter format hunden.

Ingen egenskap nedärvs så starkt som **rädslor** (vilket är vetenskapligt bevisat i ett antal studier världen över). Granska de tilltänkta avelsdjuren ner t.o.m. tredje led och sök efter diskvalificerande omständigheter. Kvaliteterna är säkert redan hittade! Titta på kullsyskon och på föräldrarnas kullsyskon.

Ställ de här frågorna: Kommer den här kombinationen att förbättra genomsnittet på min ras? Vill jag själv ha en valp från den tänkta kullen?

Och glöm inte: En orädd, trygg hund blir väldigt sällan en problemhund.

Låt nerverna ha högsta prioritet i avelsarbetet!

Jan framförde ett tack till alla medlemmar som varit med och ställt mängder av intressanta frågor som gett honom anledning att ”tänka till” och önskade oss lycka till med vår ras och arbetet med dess mentalitet, ett arbete som är lika viktigt för alla raser! Han hoppades på många fina, trygga och orädda ridgebacks framöver med nerver av stål!

(Texten är granskad av Jan Gyllensten)

Fakta om Jan Gyllensten: mentalbeskrivare, mentaldomare inom SBK, mångårig erfarenhet som hundförare och instruktör inom polisens hundverksamhet, jobbar numera med hundutbildningar och hundfrågor. Författare till boken ”Din hunds beteende i vardag och träning”.